

§ 3 EUCHARISTICKÁ OBĚŤ V APOŠTOLSKÉ DOBĚ

A. Eucharistie ve Skutcích apoštolů

1. SKT 2,42-47

Jedná se o první ze souhrnných zpráv, kterými sv. Lukáš popisuje společenství prvotní Církve. Skutečnost, že tato zpráva následuje hned po Petrově kázání o letnicích, vrcholícím pokřtěním mnoha lidí, není náhodná: je zde přítomný Lukášův záměr ukázat na Eucharistii jako na cíl procesu, zahájeného obrácením a křtem.

V souhrnné zprávě se hovoří o čtyřech skutečnostech, které jsou mezi sebou velmi úzce propojeny:

1. Nejprve to je "apoštolské učení" ("didaché tón apostólon"), kterým se zde míní vzdělávání těch, kteří se nedávno obrátili, tedy skutečná katecheze, při níž se vysvětlovalo Písmo sv. v křesťanském světle. Nejde tu tudíž o zvěstování evangelia nekřesťanům.

2. Dále je zde zmíněno "společenství" ("koinonía"), chápáné jako vzájemná solidarita ve věcech duchovních i hmotných. Znamenalo to společenství v duchu, ve víře a v těle a krvi Kristově a zároveň v pomoci chudým i mezi sebou navzájem: společenství, které vedlo k odevzdávání vlastního majetku pro společné užívání. Eucharistie se zde tak odhaluje ve své vnitřní logice: jako výzva ke společenství v lásce a v lidské solidaritě.

3. Pro nás je nejdůležitější další skutečnost, označovaná jako "lámání chleba" ("klásis tú ártu"), neboť se jedná o terminus technicus, užívaný v rané Církvi pro označení Eucharistie. Označuje se tak vlastní eucharistická oběť, která byla, jak to vyplývá z pořadí v Lukášově zprávě, předcházena "naukou" a následována "modlitbou". S tím, že Eucharistie je nazývána "lámáním chleba", se nesetkáváme v Novém zákoně pouze na dvou místech naší zprávy (Skt 2,42.46), ale i na jiných místech (Lk 24,35; Skt 20,7.11; 1 Kor 10,16: "chléb, který lámeme").

4. Na závěr se pak zmiňuje "modlitba" ("proseuché").

"Lámání chleba" čili Eucharistie se tehdy slavila po domech a předcházela jí, jak je to dosvědčeno v 1 Kor 11,20-34, normální hostina zv. agapé, která pak ustala ve 2. století.

2. SKT 20,7-12

V maloasijské Troadě se také setkáváme, jak to již bylo naznačeno, s eucharistickým shromážděním nazývaným "lámání chleba". Ve zprávě o něm je významné označení dne: "první den v týdnu" (Skt 20,7) neboli neděle, přeměněná v den Páně (srv. též Jn 20,19; 1 Kor 16,2; Zj 1,10). V tento den se tedy konalo křesťanské shromáždění, započaté již na počátku tohoto dne, tj. v noci za soboty na neděli.

Shromáždění má jasný liturgický charakter. Vysvítá to jednak z užitého slovesa "synágein": "synegménon hymón" (participium perfekta pasíva) = "sešli jsme se" (Skt 20,7), neboť z tohoto slovesa vychází slovo, které bylo také terminus technicus pro označení Eucharistie, totiž slovo "synaxis" (= "shromáždění"). Liturgický ráz shromáždění vyplývá také z "mnoha lamp" (Skt 20,8) a ze skutečnosti, že shromáždění předsedá sv. Pavel a učí tam.

Ve Skutcích apoštolů se pak nacházejí ještě další texty, u nichž diskutuje, zda mají či nemají eucharistický charakter, jako např. Skt 27,35.